GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 34. Mercurĭ, 12 (24) Fevruarie. 1886.

Brașovŭ 11 Fevruariu 1886.

In Aradŭ s'a întêmplatŭ ḍilele acestea unŭ casŭ regretabilŭ din tóte punctele de vedere. Redactorulŭ jidovŭ alŭ unui ḍiarŭ umoristicŭ maghiarŭ a fostŭ atacatŭ cu biciulŭ și cu sabia în propria sa locuință de catră unŭ oficerŭ de husarĭ, care a vrutŭ sĕ-șĭ ia satisfacțiă pe acéstă cale pentru o ofensă, ce a pretinsŭ, că i s'a făcutŭ în numitulŭ ḍiarŭ. Nicĭ unŭ omŭ dreptŭ nu va puté sĕ nu condamne purtarea crudă a memoratului oficerŭ, dér nicĭ unŭ omŭ nepreocupatŭ nu se va încerca a arunca escesele unorŭ indiviḍĭ pe spinarea întregei armate.

Lucrulŭ se schimbă însĕ, când sunt interese politice în jocŭ și când ura predomină cugetarea omului. Este, credemŭ, de prisosŭ a mai asigura că décă astăḍĭ esistă în Ungaria o instituțiune, care e rĕu vĕḍută, ba chiar urîtă la Maghiarĭ, acésta e fără îndoélă instituțiunea armatei împĕrătescĭ. Când se întêmplă casurĭ ca celŭ din Aradŭ, atuncĭ se póte fórte bine observá până unde mergŭ animositățile maghiare contra armatei imperiale.

Pressa maghiară fără deosebire, s'a folositŭ și de astădată cu prisosŭ de ocasiune spre a lovì în armata comună. Se 'nțelege, că cea mai mare gură în asta privință o facŭ Kossuthiștii și ca probă vomŭ reproduce aicea în traducțiune fidelă câteva pasage dintr'unŭ articulŭ alŭ celui mai lățitŭ ḍiarŭ maghiarŭ „Egyetértés“. Acestŭ ḍiarŭ scrie în numĕrulŭ sĕu dela 13 Februarie între altele:

„Incă mai trăesce spiritulŭ de soldatescă în Ungaria. Trăesce și domnesce absolutŭ, călcândŭ legea, lovindŭ în dreptŭ și libertate, jucându-se nepedepsitŭ cu viéța și cu averea cetățenilorŭ. A venitŭ tocmai bine ataculŭ revoltătorŭ alŭ oficerilorŭ de husarĭ dela Aradŭ, ca sĕ ne aducă aminte de acésta“...

„Sufletele blânde p'aci p'aci era sĕ se legene în acelŭ visŭ frumosŭ, că armata comună ar puté învĕța sĕ respecte legile, sĕ se dedea a simți de-o-potrivă cu societatea civilă și că va puté împlini în modŭ demnŭ chemarea sa întru apĕrarea vieții statului și a păcii sociale.“

„Acum ne putemŭ despărți și de acéstă iluziune frumósă; după casulŭ din Aradŭ se vorŭ deștepta și sufletele cele mai blânde... „Scărmănațĭ pe Rusŭ și va eși la ivélă Tătarulŭ“, a ḍisŭ Napoleonŭ I despre acei Rușĭ, carĭ se îngâmfau cu spoiala lorŭ de civilisațiă. Scărmănațĭ armata comună..... și vețĭ scóte la ivélă óstea simbriașă a străinilorŭ, care se geréză ca stăpâna unei țĕrĭ cucerite și se pórtă cu unŭ disprețŭ grosolanŭ față cu legile statului nostru, față cu sentimentele nóstre naționale și cu îndatoririle nóstre sociale. Soséscă numai orĭ ce ocasiune neașteptată, care sĕ recheme în viață vechiulŭ spiritŭ, și vomŭ cunósce îndată din modulŭ cum va bate vulturulŭ din aripile lui negre, că acestŭ spiritŭ póte sĕ se presente în mijloculŭ nostru cu puterea sa cea vechiă.“

„Orĭ dóră nu-i așa.? Voescŭ óre sĕ ne facă sĕ credemŭ, că ceea ce s'a întêmplatŭ în Aradŭ este numai fapta unorŭ indiviḍĭ și că nu isvoresce din spiritulŭ ce domnesce în armata comună?“

„Nicăirĭ în Europa nu se întêmplă casurĭ atâtŭ de multe de escese de forță militară ca la noi, și tocmai acestŭ faptŭ dovedesce pe deplinŭ că adevĕratulŭ isvorŭ alŭ acelorŭ sĕlbatice escese este acea încredere în puterea sa, care tótă viața națională o supune arbitriului unui spiritŭ străinŭ. »A călca legile, acésta póte sĕ fiă celŭ mai înaltŭ dreptŭ alŭ soldatului, a vêrsa sângele cetățenilorŭ, acésta póte sĕ fiă cea mai strălucită manifestare a onórei soldățescĭ.“

După ce „Egyetértés“ mai ḍice că în casulŭ de față crede, că se vorŭ pedepsi oficerii culpabilĭ din Aradŭ, finesce cu următórele caracteristice cuvinte:

„Orĭ câtŭ de satisfăcĕtorŭ s'ar resolva casulŭ acela singuraticŭ, învĕțătura ne rĕmâne, că *spiritulŭ lui Windischgrätz* moștenitŭ de armată domnesce și astăḍĭ în mijloculŭ ei și că acestŭ spiritŭ are respectŭ numai de poruncile ce-i vinŭ dela Viena.“

SCIRILE ḌILEI.

Ministrulŭ de finanțe ungurescŭ a datŭ ordonanță către tóte direcțiunile financiare și oficiele vamale că, în urma înțelegerii cu ministerulŭ din Viena *interḍicêndu-sĕ esportulŭ cailorŭ din Bosnia și Erțegovina* la tóte granițele teritoriului vamalŭ comunŭ, oficiele vamale sĕ împedece acestŭ esportŭ.

—x—

Magistratulŭ din Brașovŭ a hotărîtŭ Sâmbătă, ca plata taxelorŭ din partea hamalilorŭ sĕ se amâne până la 1 Ianuariu 1887, dér uniforma sĕ 'șĭ-o facă fiecare până la 1 Maiu a c. Cu asta pré puțină ușurare se aduce.

—x—

Filiala din Deva a reuniunei ardelene de *maghiarisare* șĭ-a îndreptatŭ tótă atențiunea asupra *Bârcei-micĭ,* ca sĕ reformeze pe locuitorii de acolo. Unŭ ajutorŭ la cei lăpĕdațĭ de némulŭ lorŭ le-a și datŭ pentru ca sĕ 'șĭ facă cimitirŭ, prin urmare odihna óselorŭ li s'a asiguratŭ. »Învĕțații« filialei ḍicŭ, că numele lĕpădațilorŭ, fiindŭ ungurescĭ, dovedescŭ originea lorŭ unguréscă. Noi îi îndrumămŭ pe acei »învĕțațĭ« sĕ 'șĭ céră îndĕrĕtŭ banii cheltuițĭ la scólă. Câtŭ pentru cei lĕpădațĭ, amŭ scăpatŭ de câteva uscăturĭ.

—x—

Biuroulŭ statisticŭ ungurescŭ din *Pesta* publică următórele date despre *mișcarea poporațiunii în Ungaria*: în anulŭ 1884 s'au contractatŭ 144,416 căsătorii, dintre care 132,318 părechĭ de aceeașĭ confesiune, ér 12,098 căsătorii mixte. S'au născutŭ 339,084 băețĭ și 321,002 fete, cu totulŭ 660,086 copii; dintre aceștia 310,831 băețĭ și 294,012 fete legalĭ, ér 28,253 băețĭ și 26,990 fete ilegalĭ. Au muritŭ 232,274 parte bărbătéscă și 217,349 parte femeéscă; cu totulŭ 449,623; dintre aceștia în etate sub 5 anĭ 124.498 băețĭ și 108,880 fete. Nascerile dau prin urmare unŭ plusŭ de 210,453 suflete. Poporațiunea țĕrilorŭ corónei ungurescĭ e în crescere și în anulŭ 1884 a ajunsŭ la cifra de 16.355,686 suflete

—x—

Profesorulŭ Dr. *Victorŭ Babeșŭ*, care fusese trimisŭ de guvernulŭ ungurescŭ la Parisŭ, ca sĕ 'nvețe la Pasteur *metoda de vindecare a turbării cânilorŭ*, s'a întorsŭ în Pesta. Afară de rapórtele sale oficiale, Dr. Babeșŭ va ține în ḍilele acestea, în mai multe reuniunĭ scientifice, conferințe asupra studielorŭ sale.

—x—

Ni se scrie din Roșia-montană: »Rosia nóstră, devenindŭ acum cuibulŭ unei filiale a „Kulturegyletului“, Maghiarii de aci au datŭ în 14 Faurŭ unŭ balŭ cu scopŭ de *maghiarisare*, alŭ cărui venitŭ s'a urcatŭ peste 200 fl. v. a. La acestŭ balŭ au luatŭ parte și vr'o șépte Românĭ rătăcițĭ, ca sĕ sporéscă fondulŭ de maghiarisare, pe când la întreprinderile naționale române șovăescŭ a da câtușĭ de puținŭ. Comis'au respectivii rătăcițĭ pĕn'acum destule de acéstă categoriă și nu i-au datŭ nimenea publicității, în speranță că dór se vorŭ îndrepta. Insĕ durere, căcĭ cum se vede nu peste multŭ îi vomŭ vede că 'șĭ „patriotiséză“ numele: Henzeli Simon, H. Károly, H. Sebestyén, H. Manó, H. Sándor, Almási Iános, Varju Sándor. De altcum nicĭdecum nu'lŭ invidiămŭ pre »Kultur egyletulŭ« din Clușiu pentru acvisiția făcută în Roșia, pentru că și așa națiunea română nu avea nicĭ până acuma nicĭ unŭ sprijinŭ dela ei și eu le ḍicŭ din parte'mĭ: Dumneḍeu sĕ'i erte! «— Unŭ Roșianŭ.

—x—

Camera advocațilorŭ din Tĕrgu-Mureșului face cunoscutŭ, că advocatulŭ d'acolo *Carol Soket* e suspendatŭ dela esercitarea advocaturei pe timpŭ de unŭ anŭ pentru delicte disciplinare și că advocatulŭ Dr. *Absalon Todea* schimbându'șĭ domiciliulŭ din cerculŭ camerei Albei-Iuliei, s'a primitŭ în lista camerei Reghinului săsescŭ.

—x—

»Candela“ din Cernăuțĭ scrie: „In urma stăruințelorŭ părintelui Archiepiscopŭ și Mitropolitŭ Silvestru și ale Consistoriului, ministerulŭ austriacŭ de culte și instrucțiune li-a acordatŭ preoțilorŭ noștrii din munții rusescĭ, unde păstoria sufletéscă e fórte grea, adaosurĭ la salarŭ din fondulŭ relegionarŭ și anume parochilorŭ câte 100 fl., éră preoțilorŭ de ajutorŭ câte 50 fl. pe anŭ Asemenea e înțelesŭ în principiu acela-șĭ ministerŭ, ca sĕ se înființeḍe în Cernăuțĭ cu spesele fondului religionarŭ bucovinénŭ o scólă superióră pentru crescerea și instrucțiunea fetelorŭ ortodocse și Consistorulŭ e provocatŭ a face propunerile respective. Judecândŭ după interesulŭ, cu care e urmată afacerea aceasta, putemŭ crede, cum-că la tómnă școla nóstră de fetițe va funcționa.“ — Ministri sobolŭ și ordonanță sĕ ia esemplu de aicĭ cum sĕ tracteze cu scólele nemaghiare.

—x—

Lista »Tribunei“ a visitatŭ și *Bucium-Cerbu*, însoțită de binecuvêntarea unui preotŭ, alŭ cărui nume nu-lŭ mai amîntimŭ. „Pe căi și cu șiretenii de acestea falsifică opiniunea publică, căcĭ am vĕḍutŭ subscrisŭ unŭ tată cu câțĭ copii are, fără sĕ pricépă ceva din tótă afacerea«, ḍice celŭ ce ne comunică acéstă scire.

—x—

In 2 Februariu a. c. s'a datŭ în *pensionatulŭ „Vautier“* de aicĭ o *serată musicală-dramatică.* Atâtŭ cele 4 cântece, câtŭ și cele două comedii — una francesă, éră alta germană — care au fostŭ în programŭ, s'au esecutatŭ de către elevele institutului câtŭ se póte de bine. Trebue sĕ accentuămŭ, că acum, ca și la alte ocasiunĭ, s'a pututŭ face observarea, că elevele din acestŭ pensionatŭ îșĭ însușescŭ o corectă și frumósă pronunțare, atâtŭ în limba germană, câtŭ și în cea francesă. Acéstă însușire este cu atâtŭ mai laudabilă, cu câtŭ pré puținĭ sciu a prețui și partea acésta estetică la învĕțarea unei limbĭ străine. Publiculŭ, care a asistatŭ la producțiune șĭ-a arătatŭ mulțămirea atâtŭ față de prestațiunile elevelorŭ, câtŭ și față de d-na directoriță, căreia are a i-se atribui n partea cea mai mare succesulŭ acestei serate.

—x—

In proectulŭ de lege asupra *bugetului statului* pe anulŭ 1886, găsimŭ la cheltuelĭ preliminată colosala sumă de 343,686,539 fl. Acum credemŭ că 'șĭ va puté esplica fiecare, pentru ce esecutorii de dare vêndŭ bietului poporŭ până și cenușa din vatră.

—x—

Pentru cursulŭ de vară la *scóla de moșitŭ* din *Oradea-mare* se facŭ înscrierile dela 1—10 Martie. Femeile, care voescŭ a sĕ înscrie la acestŭ cursŭ, se presinte certificate de patriă, de botezŭ, de moralitate și de sănĕtate.

—x—

Petrecere împreunată cu danțŭ se va da în 27 (15) Februariu a. c. în Avrigŭ în domiciliulŭ d-lui Dr. *Comșa.* Inceputulŭ petrecerei la 8 óre séra. Eventualulŭ venitŭ curatŭ alŭ acestei petrecerĭ este menitŭ pentru înființarea fondului unui spitalŭ, care are sĕ se formeze în Avrigŭ. Beneficiile vorŭ fi chitate pe cale ḍiaristică.

—x—

»L'Indépendance roumaine“ înregistrase, după nisce sgomote ce circulau — ḍice ea — prin cercurile guvernamentale, scirea că d-lŭ *M. Cogălniceanu* ar fi fostŭ chematŭ sĕ succedeze în cabinetŭ d-lui M. *Pheredike,* ca ministru de esterne. Iată ce scrie acum acelașĭ ḍiarŭ: »Suntemŭ în stare a afirma, după informațiunĭ din cea mai bună sorginte, că acéstă știre e cu totulŭ neîntemeiată. D. Cogălniceanu a declaratŭ de mai multe orĭ și în modulŭ celŭ mai categoricŭ, că nicĭ odată nu va întra într'unŭ cabinetŭ presidatŭ de d. Ioanŭ Brătianu.“ La acésta respunde „Telegrafulŭ“ scriindŭ: »Nu scimŭ ce a împinsŭ pe numitulŭ ḍiarŭ sĕ dea unŭ comunicatŭ pe care nimenĭ nu-lŭ cerea; scimŭ însĕ *și mai positivŭ* și afirmămŭ, că d. Cogălniceanu va întra în ministerŭ orĭ de câte orĭ interesele țĕrei i-o vorŭ cere.«

—x—

Crisa ministerială din *Bucurescĭ* s'a sfĕrșitŭ. D Ionŭ *Brătianu* 'șĭ-a retrasŭ demisiunea.

—x—

Societatea „Lazăr“ din Bucurescĭ a *dăruitŭ* și în anulŭ acesta *haine și încălțăminte,* în valóre de 1000

lei, elevilorŭ din scóla primară şi normală de la Sf. Ecaterina.

—x—

D-şóra *Maria Chefaliadi*, absolventă a *conservatorului* de musică din *Viena*, elevă a distinsului profesorŭ de piano D. Tachs, se află în *Bucurescĭ* în scopulŭ de a da unŭ concertŭ în sala Ateneului. D-şóra Chefaliadi fiindŭ şi membră a comitetului societăţii „Revista Literară," din Iaşĭ, comitetu centralŭ din Bucurescĭ alŭ acestei societăţĭ a luatŭ iniţiativa a da concursulŭ sĕu pentru reuşita acestui concertŭ.

—x—

O fabrică de pândăriă pentru furnisarea armatei este vorba a se infiinţa în *Bucurescĭ*.

—x—

Lunĭ între orele 3 şi 4 s'a simţitŭ în *Braşovŭ* unŭ *cutremurŭ de pămêntŭ*.

—x—

Senatulŭ românŭ a admisŭ proiectulŭ de lege, care autorisă pe guvernŭ sĕ facă o nouă emisiune de rentă în valóre de 6 milióne lei pentru *lucrările de fortificare a Bucurescilorŭ* în cursulŭ anului 1886/87. Direcţiunea acestorŭ lucrărĭ, ca sĕ atragă câtŭ mai mulţĭ lucrătorĭ specialĭ, a făcutŭ publicaţiunĭ la Viena, Parisŭ şi Bruxela.

—0—

Abia s'a terminatŭ *procesulŭ de înaltă trădare* alŭ spionului *Sarauw*, căre trimetea biuroului francesŭ de informaţiunĭ din Parisŭ amĕrunte, ba 'i descoperea chiar secrete despre armata germană, şi étă că se anunţă dispariţiunea unei puscĭ repetitóre din casarma regimentului de gardă din Spandau. Puşca a luat'o séra târdiu unŭ spionŭ francesŭ, care a pĕtrunsŭ în casarmă în uniformă de oficerŭ saxonŭ. Se dice că pusca se află în mânĭ francese, ér o altă scire comunică, că puşca 'i s'a oferitŭ guvernului francesŭ, dér că a refusatŭ a o lua. Resultatulŭ cercetărilorŭ se aşteptă cu încordare.

—x—

Unŭ *culegĕtorŭ capabilŭ şi solidŭ* află condiţiune în tipografia *Alexi* din Braşovŭ.

Indiferentismŭ orĭ Neîncredere în sine.

Cluşiu, 16 Faurŭ 1886.

Domnule Redactorŭ! Cu inima mâhnită iau condeiulŭ în mână sĕ vĕ comunicŭ cele ce urméză:

'Mĭ iubescŭ némulŭ pré multŭ, decâtŭ ca sĕ nu vĕ facŭ cunoscutŭ, că o parte din tinerimea nóstră universitară de aci e cuprinsă de unŭ indiferentismŭ şi o pirotélă, care ne slăbesce multŭ speranţa ce o avemŭ peste totŭ în tinerime pentru viitorŭ.

Incă din anulŭ trecutŭ s'a propusŭ sĕ se dea unŭ concertŭ împreunatŭ cu danţŭ, s'a alesŭ unŭ comitetŭ, care se pregătéscă rêuşita concertului. Dér lipsa de curagiu şi de încredere în puterile proprii i-a adusŭ pe mulţĭ dintre tinerii noştri în confusiune. Sĕ făcuseră învitările, şi unii au găsitŭ cu cale sĕ iasă din comitetŭ, alţii sĕ nu priméscă a fi aleşĭ. Sĕ decisese sĕ se înveţe câteva bucăţĭ de cântatŭ, dér afară de vre-o 2—3 studenţĭ nimenea nu s'a încercatŭ a cânta. Se mai propusese sĕ se jóce şi »Căluşerulŭ« de 12 tinerĭ, dér nicĭ pomană de a-lŭ învĕţa. A trebuitŭ sĕ se ia refugiulŭ la scolarii românĭ din gimnasiu, ca aceia sĕ ne spele faţa şi sĕ eşimŭ cu ea curată, căcĭ e aprópe dîua concertului şi încă nimicŭ nu s'a făcutŭ.

Fruntaşii inteligenţei române de aci conchemară în 14 Faurŭ pe tinerii universitarĭ într'o şedinţă, ca sĕ decidă de sórtea concertului. Dér ce sĕ vedĭ, unii cereau sĕ se alégă altŭ comitetŭ, alţii că sĕ se revóce pe cale telegrafică învitările şi sĕ nu se mai dea concertulŭ. La asta nu s'a aşteptatŭ inteligenţa şi, amărîtă până în sufletŭ, declară că va da ea concertulŭ fără concursulŭ junimei.

Nu mai dicŭ nimicŭ, ci lasŭ sĕ se judece junimea universitară însaşĭ; citezŭ însĕ versurile:

Ca vulturii cei repedĭ sburau ai tĕi feciorĭ,
Ca taurii sĕlbaticĭ erau cutezătorĭ.
Slăbit'a ferulŭ peptului şi mâna'ţĭ slabă cade,
In mijloculŭ eroilorŭ adĭ moliciunea şade.

Traianŭ.

Atentatulŭ din Aradŭ.

O telegramă ne-a comunicatŭ în septĕmâna trecută, că doi oficerĭ de husarĭ au atentatŭ la viaţa redactorului fóiei umoristice »Paprika Iancsi« ce apare în Aradŭ. Étă cum s'a întêmplatŭ lucrulŭ:

Intr'o séră, la eşirea din sala teatrului, publiculŭ se îmbulḑea spre uşe. Sublocotenentulŭ de husarĭ Cordier ajunsese în mijloculŭ unui grupŭ de tinerĭ şi unuia dintre acestia, contabilului Ignatz Ehrenfeld, îi ajunse sabia între picióre. Sublocotenentulŭ strigă: »Ai puté fi mai băgătorŭ de sémă:« Ehrenfeld adause: „Sĕ bagĭ d-ta de sémă!" Rĕspunsulŭ fù: »Jidovŭ prostŭ,« ér replica: »Prostŭ eştĭ d-ta.« Intr'aceea ajungŭ amêndoi în vestibulŭ, aci oficerulŭ scóse sabia şi cu latulŭ ei aplică contabilului câteva loviturĭ peste braţŭ şi pe spinare, fără a-lŭ vĕtĕma. Lucrulŭ însĕ nu se sfêrşi aci, căcĭ o glumă făcută în »Paprika Jancsi« asupra scenei dela teatru petrecute între Cordier şi Ehrenfeld avù urmărĭ triste. Etă gluma ce apărù în fóia umoristică: *„Distincţiune."* Acelŭ órecare eroicŭ sublocotenentŭ de husarĭ, care a lovitŭ Joi cu sabia sa pe unŭ tênĕrŭ evreu fără apĕrare, a fostŭ distinsŭ cu marea cruce a ordinului „Pfui."

Marţĭ, în sĕptĕmâna trecută, apărură sublocotenenţii de husarĭ Cordier şi Popovicĭ în redacţiunea foii »Paprika Jancsi«, unde redactorulŭ Vilhelm Horvath se afla cu ajutorulŭ sĕu Ettinger. Oficerii intraseră fără a saluta şi cu biciusce de cânĭ în mână, şi îndată ce le-a spusŭ Horvath, că elŭ e redactorulŭ responsabilŭ, acesta primi o palmă, ér ajutorulŭ sĕu o lovitură peste capŭ cu biciusca. Când Cordier vĕdŭ că Ettinger a fugitŭ afară, scóse sabia şi se puse în uşe. O lovitură puternică cu sabia aplicată asupra capului lui Horvath, care voia sĕ fugă şi care din norocire ridicase braţulŭ ca sĕ-şĭ apere capulŭ, îi tăiă o bucată de carne din braţŭ, lungă ca de 2 decimetri şi lată de vr'o trei degete, care-i atêrna în josŭ mai ţinêndu-se numai de o făşiă de pele. Horvath isbutĭ sĕ fugă pe trepte în josŭ desperatŭ, ér oficerulŭ după elŭ cu sabia scósă. O fată din casă, care apărŭ pe trepte şi începŭ sĕ strige după ajutorŭ, fù pălmuită aşa, că cădu leşinată, ér sora ei primi o mulţime de înjurăturĭ. Horvath disparŭ, ér oficerii eşiră pe stradă, închiḑêndŭ pórta, ca sĕ nu afle nimenea ce s'a petrecutŭ. Dér scirea s'a lăţitŭ cu iuţéla fulgerului în oraşŭ. Intrega poporaţiune era indignată. Scândurile din redacţiă, treptele şi uşile erau pătate de sânge. O biciuşcă, rĕmase acolo, s'a luatŭ ca *corpus delicti*. E probabilŭ că braţulŭ lui Horvath nu se va mai puté folosi, deórece muschiulŭ tendorŭ îi este tăiatŭ.

Asupra acestui casŭ s'au adresatŭ ministrului preşedinte Tisza trei interpelărĭ şi a rĕspunsŭ, că va face totulŭ ca vinovaţii sĕ fiă aspru pedepsiţĭ. Cei doi oficerĭ s'au şi arestatŭ în fortăréţa Aradului.

Discursulŭ d-lui V. Babeşŭ dela 6 Februariu a. c.

Publicămŭ încă odată acestŭ discursŭ după cum l'a împărtăşitŭ însuşĭ d. Babeşŭ „Luminătorului," pentru ca cetitorii noştri sĕ aibă înaintea ochilorŭ chiar textulŭ autenticŭ coresŭ de d. Babeşŭ.

Onorabilă Casă! Şi pe mine unele enunciaţiunĭ de ierĭ ale onor. d. ministru-presidentŭ m'au îndemnatŭ a lua cuvêntulŭ. Nu potŭ fi de acordŭ cu sentinţa esprimată de on. d. antevorbitorŭ, contele Apponyi, relativŭ la aceleaşĭ enunciaţiunĭ; eu adecă aceleaşĭ enunciaţiunĭ nu le ţinŭ nicĭ de corecte, nicĭ de întemeiate, şi reflectezŭ aicĭ numai decâtŭ, că on. d. deputatŭ dóră rĕu va fi înţelesŭ cuvintele colegului nostru Gurban, când a interpretatŭ gravaminile şi esceptiunile sale astfelŭ, ca şi cum elŭ ar lua în nume de rĕu, că statulŭ unguresců în *prima linie se interesézǎ de limba şi cultura maghiară*. Eu nu credŭ, sĕ esiste cineva în acéstă ţéră, care ar lua în nume de rĕu acea interesare; luămŭ însĕ — da, în nume de rĕu, acea procedere, că, pe când statulŭ în prima linie se îngrijesce de limba şi cultura maghiară, *în a doua, a treia şi a patra linie nu se mai îngrijesce de nimicŭ*, măcarŭ că legĭ avemŭ, pe carĭ colegulŭ Gurban le-a citatŭ, carĭ pretindŭ şi acéstă îngrijire, dér pe carĭ cei dela putere nu le iau nicĭ într'o socotinţă. Aci este buba, şi în acéstă privinţă la acéstă jalbă aş fi doritŭ eu sĕ audŭ esplicaţiunile onor. d. prim-ministru. Nu putemŭ noi adecă sĕ cuprindemŭ cu mintea nóstră, cum se întêmplă, că avemŭ legĭ, ne provocămŭ la ele, carĭ ne recunoscŭ şi într'o mĕsură óre-şĭ-care ne garantéză drepturĭ naţionale, dér pe acelea nu le ia nimenĭ nicĭ într'o consideraţiune, ajungêndŭ lucrulŭ până acolo, încâtŭ acei domnĭ deputaţĭ, carĭ în numele naţionalităţilorŭ aduseră aicĭ plânsorĭ, trebuiră sĕ-şĭ ia refugiulŭ la suplicaţiunĭ cătră on. Casă şi cătră prea onor. d. ministru-presidentŭ, ca *sĕ se îndure de lege, sĕ binevoiéscă a ţiné sémă de lege*! Din tóte aceste urméză, că noi, precum amŭ dîsŭ, *nu luămŭ* în nume de rĕu, ba chiar *aprobămŭ*, *când statulŭ în prima linie lucră pentru desvoltarea culturii maghiare*, însĕ pre lângă acéstă lucrare ceremŭ sĕ nu se uite, că aicĭ în acéstă ţéră — nu de ierĭ alaltăierĭ, ci de o mie de anĭ locuescŭ în masse atâţia *cetăţenĭ de naţionalitate şi limbă nemaghiară*, cărorŭ de asemenea prin lege le suntŭ garantate drepturĭ de cultură naţională, de care aşa dér de asemenea treue sĕ vĕ îngrijiţĭ. Acésta însĕ nu se întêmplă.

Prea on. d. ministru-presidentŭ dicea ierĭ în cuvêntarea sa, că „acelŭ elementŭ, care a întemeiatŭ acestŭ statŭ după istorie, în dreptŭ este a-i imprima signatura sa". Frumósă sentinţă, şi eu pricepŭ, că maghiarimea întrégă a aplaudat'o; nu potŭ însĕ sĕ pricepŭ, că acea signatură — până unde este sĕ mérgă? Şi aci este causa, pentru care eu nu potŭ sĕ fiu de opiniunea, că acea enunciaţiune corectă ar fi. Nu sciu, căcĭ nu ni-se spune, are óre sĕ se estindă acea signatură până în familie, până în comună, până în biserică, séu până la care anumitŭ hotarŭ? Totŭ mereu audimŭ intonându-se aicĭ »idea de statŭ maghiarŭ«, dér nimenĭ nu vine a ne spune, a ne defini, ce este propriaminte şi ce pretinde aceea? Nu vĕ satisface, că vĕ dovedimŭ prin fapte, cum respectămŭ legile ţĕrii, cum plătimŭ grelele dărĭ cătră statŭ, cum ne ferimŭ de orĭ-ce conflictŭ cu legitimitatea. Bine, ce mai cereţĭ dela noi? D-lŭ colegŭ Gurban, v'a incredinţatŭ şi despre aceea, că noi nicĭ nu mai avemŭ inteliginţă, care n'ar învĕţa, n'ar sci limba maghiară. Dér eu potŭ sĕ vĕ încredinţezŭ, că chiarŭ ai mei copii dér mai bine vorbescŭ limba maghiară, chiar decâtŭ pe a lorŭ cea română. (Strigărĭ: Sĕ trăéscă!) Apoi nicĭ acésta sĕ nu fiă dovadă destulă? Dér — până unde se mergemŭ?!

FOILETONŬ.

Din archiva oraşului Braşovŭ.

(Urmare şi fine.)

In ceea ce privesce preţurile deosebitelorŭ lucrurĭ, îmĭ iau voiă a da următórele specimene pentru curiositate: Unŭ bou e socotitŭ cam cu 2 fl., o sarcină (póte unŭ calŭ, cum se dice) de pesce 1 fl. şi 20 aspri,*) o majă de céră 8 fl., 5000 cuţite suntŭ socotite cu 90 fl., miia de cărămidĭ cu 1 fl., 200 cuie de laţŭ cu 12 aspri, 1600 cuie de şindilă 20 aspri, 8100 şindilĭ 4 fl., două carĕ de nisipŭ 4 aspri.

Ca negustorĭ marĭ din Braşovŭ (mercatores magni seu grandi) figuréză Lucas Rener, Lucas Cseresch, Iohannes Groman şi Georgius Hyrscher.

Ca sĕ vedemŭ, cam ce localităţĭ din Moldova şi Muntenia purtau negoţŭ cu Braşovulŭ, citezŭ următórele nume: Nago de Pitescht, Philip de Thorschor, Stoyan de Bossow, Bratul de Waynodest, Yncza de Thorschor, Mychel de Compolong, Mansul de Kympana, Bran de Flotsch, Nagomir de Rybmick, Wantscha de Telleschyn, Radul Negru de Thorschor, Andrica de Vasloy, Gery de Thatrusch, Ivanko de Brayla, Stanczul de Girgicz, Popa de Florest, Wlad de Rwka, Buda de Suschlanest, Bayda de Slatina, Dragan de Bucurest, Radul de Stoynest, Myrcza de Barlad, Angel de Schutschawa, Myhal de Argisch, Yla de Yest, Kyrka Negra de Thargovistia, Schernat de Thorschor, Balasch de Puttna, Stan de Yonest, Stan de Vasloy etc.

Nu mai puţinŭ însemnate suntŭ notiţele ce le cuprindŭ socotelile în cestiune, cu privire la *administraţia oraşului şi la modulŭ de aplicare a justiţiei* din epoca, din care datéză aceste socotelĭ.

In dările de sémă ale procuratorilorŭ şi ale judilorŭ (Stadthannen) se află date amĕnunţite despre deosebitele cheltuelĭ, ce le avea oraşulŭ, cu reparaturĭ, cu îmbunătăţirea stradelorŭ, cu facerea podurilorŭ, cu privegherea porţilorŭ cetăţii, cu primirea óspeţilorŭ străinĭ distinşĭ, cu rĕspunderea părţii din darea regéscă, ce venia asupra Braşovenilorŭ, şi a aruncului, ce se punea în casurĭ estraordinare etc. Venitele oraşului constau din dicime, vămĭ, arênda morilorŭ etc.

Relativŭ la darea regéscă (taxa regia), pe care o plătea oraşulŭ, însemnămŭ următórele: In 1514 din 27.000 fl., ce avea sĕ-i plătéscă pe anulŭ acesta Universitatea săséscă peste totŭ, asupra Braşovului vine suma de 2230 fl. In 1515 din 25,000 fl. Braşovulŭ plătesce 2220; în 1516 din 14,000 fl. 1880 fl. Totŭ astfelŭ însemnămŭ, că în anii 1514 şi 1515 oraşulŭ cheltui suma de 555 fl. cu călăreţii, carĭ fură trimişĭ ca ajutorŭ voevodului Transilvaniei Ionŭ Zapolya împotriva ţĕranilorŭ rĕsculaţĭ sub conducerea lui Gheorghe Dozsa, éră în 1522, când acelaşĭ voevodŭ veni în ajutorulŭ lui Radu dela Afumaţĭ, domnulŭ Munteniei, împotriva Turcilorŭ, Braşovulŭ contribuĭ pentru oştirea lui Zapolya mai ântêiu 1948 fl. şi apoi 1200.

In privinţa mĕsurilorŭ poliţiene şi a procedurei judecătorescĭ suntŭ cu deosebire de însemnatŭ pedepsele înspăimântătóre, ce se întrebuinţau pe acelŭ timpŭ. Astfelŭ afară de mórtea prin spânḑurătóre, care se întrebuinţéză până acum, se întrebuinţa şi mórtea prin ardere éră ca pedepse pentru deosebite greşelĭ era şi tăierea, urechilorŭ, jupuirea pelei, pârlirea cu luminĭ, legarea de stâlpŭ şi espunerea în vilégŭ,*) etc. Ca esecutorĭ ai a-

*) Unŭ fl. are 50 aspri.

*) 1520. Czigani pro abscisione aurium cuiusdam Walachi bibales asp. 3. Pro cultello ad abscisionem illorum aurium asp. 1. (Ţiganilorŭ pentru tăierea urechilorŭ unui Românŭ bacşişŭ 3 aspri. Pentru cuţitulŭ cu care s'au tăiatŭ aceste urechĭ 1 asp. — 1520. Pro lignis ad incinerandam illam puellam, quae ignem imposuerat, asp. 42. Czigani bibales pro incineratione illius maleficae puelae asp. 25. Item illis qui ligna illo vexerunt, asp. 6. (Pentru lemne la arderea acelei copile care a pusŭ focŭ — după cum se dice mai susŭ la îndemnulŭ tatălui sĕu, care era ţesătorŭ — 42 aspri. Ţiganilorŭ bacşişŭ pentru arderea acelei copile rĕu făcĕtóre 25 aspri. Acelora, carĭ au dusŭ lemne la acéstă ardere 6 aspri.) — 1522. Pro lignis, quibus quidam malefactor incinerari debebat, asp. 47 (Pentru lemnele, cu care s'a arsŭ unŭ făcetorŭ de rele, 47 asp.). — 1522.

Mai deunădĭ d-lŭ prim-ministru merse până a ne spune, că „frumóse suntŭ principiile, când însĕ le-amŭ executa seriosŭ, amŭ puté ajunge, ca în legislaţiunea acéstă sĕ vină în maioritate astfelŭ de deputaţĭ, carĭ sĕ desconsidere idea de statŭ maghiarŭ“. Este numai o frasă, care eu nicĭ când nu o voiu primi de argumentŭ seriosŭ; căcĭ acésta pentru totdeauna ar exchide din patria nóstră libertatea şi dreptatea.

Repetŭ decĭ, că aşŭ dori, sĕ ni-se dea odată o precisă şi chiară definiţiune despre aceea ce are sĕ dică, ce are sĕ fiă înţelesŭ prin idea de statŭ maghiarŭ.

Astădĭ propriaminte ceea-ce ne preocupă e: că amŭ creatŭ legĭ, că paradămŭ cu ele înaintea lumii, şi — lăudându-le strigămŭ în gura mare: „Eată, vedeţĭ, câtŭ de marĭ şi multe drepturĭ au în ţéra nóstră naţionalităţile! Când însĕ se lucră de executarea şi aplicarea lorŭ, atuncĭ ni-se rĕspunde: »Nu se póte, căcĭ ele vatĕmă idea de statŭ maghiarŭ!« Dér' unde o sĕ ajungemŭ pe acéstă cale? Ce o sĕ se alégă de dreptate, de moralitate, décă vomŭ continua totŭ aşa?!

Nu potŭ a nu contradice şi acelei afirmărĭ a d-luĭ ministru-presidentŭ, décă vomŭ lua cuvintele sale în înţelesulŭ strictŭ, cumcă în cursulŭ istoriei, singurŭ numai Maghiarulŭ a creatŭ acestŭ statŭ, cu conclusiunea, că aşadér' numai luĭ 'i se cuvinŭ drepturĭ în acestŭ statŭ. Nicĭ odată nu voiu recunósce acésta! Acésta istoria n'o dovedesce. Amŭ creatŭ acestŭ statŭ noi toţĭ, cu toţiĭ. Căcĭ dela sf. Stefanŭ, primulŭ rege, pururea au fostŭ aicĭ maĭ multe poporaţiunĭ nemaghiare, carĭ au sacrificatŭ sânge şi avere pentru acéstă patriă comună. 'Mi-se obiectează „ocupaţiunea.« Décă dreptulŭ de statŭ s'ar deriva numaĭ din ocupaţiune, atuncĭ pe acéstă basă statulŭ nostru s'ar pune în categoria Turciei. Şi Turcia a ocupatŭ ţerĭ şi cuceritŭ popóre. Alta însĕ este, ce se mai recere pentru drepturĭ de statŭ, cum noi le pretindemŭ, şi la acéstă privinţă, apăsândŭ cuvêntulŭ dicŭ: nu numai acela are meritŭ, nu numai aceluia competŭ drepturĭ din crearea statului, care a făcutŭ prima ocupaţiune, ci de o potrivă îndreptăţitŭ este cela ce a contribuitŭ a conserva acestŭ statŭ prin furtunile timpului. Acelŭ istoricŭ „fidelis noster Olahus« din vechile diplome, tocmai aşa a contribuitŭ, tocmai aşa şi-a vĕrsatŭ sângele pentru acéstă patriă, ear' poporulŭ românŭ tocmai aşa asudă şi sacrifică pentru ea, ca şi Maghiarulŭ. Întru acésta deosebire nu există! Cu tóte acestea însĕ nu negămŭ, nu disputămŭ *primatulŭ Maghiarului în acéstă patriă comună*, şi adecă pe o basă, ce încă a atins'o d-lŭ prim-ministru, pe basa *maiorităţii relative, a progresului mai mare în cultură, a posesiunii séu averii mai întinse*, pe care basă Maghiarii în acéstă ţéră au avutŭ şi vorŭ avé conducerea; şi precum nime nu este, care sĕ atace acestŭ dreptŭ, totŭ deasemenea dintr'însulŭ nu se póte forma dreptulŭ de exclusivitate faţă cu celelalte naţionalităţĭ. Dér' rĕulŭ tocmai acĭ dace, că elementulŭ maghiarŭ pretinde dreptulŭ *exclusivŭ* pentru naţionalitatea sa.

De aceea dicŭ eu, că mĭ-ar plăcé, sĕ audŭ pe on. guvernŭ, anume pe d-lŭ ministru-presidentŭ explicândŭ odată curatŭ şi precisŭ, că décă cetăţenii nemaghiarĭ, Românii şi ceilalţĭ îşĭ facŭ datorinţa, pórtă tóte sarcinile de o potrivă cu cei maghiarĭ, pe ce basă se face diferenţă între Românĭ şi Maghiarĭ, şi ce felŭ este acéstă diferenţă? (Strigărĭ: »nicĭ unŭ felŭ de diferenţă!«)

Mai dice d-lŭ ministru-presidentŭ, că — »décă naţionalităţile în acéstă lume largă, printre staturile mai mărişóre şi nu în confederaţiune, vorŭ puté arĕta undeva, cumcă — cetăţenii de altă naţionalitate, fie pe terenulŭ politicŭ, fie pe celŭ bisericescŭ séu scolarŭ, fie pe celŭ administrativŭ, se bucură de favorurĭ mai marĭ ca în Ungaria, — atuncĭ — da; décă însĕ nu vorŭ fi în stare a arĕta astfelŭ de casŭ, atuncĭ sĕ nu-şĭ condiţioneze fidelitatea de pretensiunĭ mai marĭ, ci prin fapte sincere sĕ dovedéscă, că deşi alta ne este limba naţională, ei totuşĭ suntŭ fidelĭ aderenţĭ ai statului maghiarŭ, astfelŭ făcêndŭ posibilŭ a li se face şi lorŭ înlesnirĭ pentru interesele lorŭ speciale.“

On. d. ministru-presidentŭ nu pentru prima óră susţine în acéstă casă, că în lumea largă nu există ţéră, unde *naţionalităţile de a doua mână* pe orĭ ce terenŭ ar avé mai marĭ drepturĭ ca aicĭ la noi în Ungaria. (Strigărĭ din stânga extremă; „Aşa şi este; este adevĕratŭ!) Da, este adevĕratŭ şi — nu este adevĕratŭ. (Ilaritate.) In principŭ, după vorbe, adevĕratŭ este, în faptă şi realitate, — nu este adevĕratŭ. Condeputatulŭ Szabovlievics ne spunea alaltăierĭ curatŭ şi luminatŭ, că — *legea făcută pentru naţionalităţĭ este „literă mórtă.“* Vĕ rogŭ, arĕtaţi-mĭ, că din aceea lege votată de dietă şi sancţionată de Maiestatea Sa Regele, măcar unŭ unicŭ paragrafŭ se respectează. (Mişcare.) Apoi totŭ asemenea este şi cu legea, ce ne garantează autonomia bisericéscă, dar despre acésta îmĭ voi permite a vorbi la altă ocasiune. (Va urma.)

De lângă Reghinulŭ săsescŭ 20 Febr. 1886.

(Primăvera la noi. — Têrgulŭ de ţéră din Reghinŭ. — Neguţătorulŭ sasŭ şi Opincarulŭ românŭ).

Preste totŭ loculŭ în ţinutulŭ acesta timpulŭ sémĕnă a primăvéră. Ne povestescŭ bĕtrânii, cumcă nu ţinŭ în minte, ca cândva se fiă fostŭ chiar în luna luĭ Februarŭ aşa dile frumóse cum suntŭ acum. Preste totŭ omĕtulŭ este topitŭ şi pĕmêntulŭ sbicitŭ. Sĕmĕnăturile de tómnă suntŭ verdĭ şi frumóse, riturile începŭ a înverdi — florĭ de primăvéră suntŭ destule. — Oile şi porcii âmblă la câmpŭ, — éră ómenii au începutŭ a ara şi sĕmĕnă grâu de primăvéră şi altele. Preste di e caldŭ, încâtŭ ómenii umblă în cămaşă şi femeile desculţe, éră pruncii desbracaţĭ, şi cei săracĭ în capulŭ golŭ sĕ jócă la sóre în căldurŭ, — ca în luna luĭ Maiu, — şi aşa tótă diua şedŭ afară la câmpŭ cu oile şi porcii până séra ş. a.

Din 13 Februariu a. c. s'a începutŭ în Reghinulŭ săsescŭ têrgulŭ de ţéră şi a ţinutŭ până în 19 Februariu a. c. — La acestŭ têrgŭ de ţéră au fostŭ fórte multe vite aduaate spre vêndare, — cumpĕrătorĭ nu au fostŭ aşa mulţĭ, ca de altădată; — cu tóte aceste boii bunĭ şi frumoşĭ s'au vêndutŭ şi cumpĕratŭ cu preţŭ de mijlocŭ, pe când caii, vacile şi viţeii se vindéau şi cumpĕrau mai pentru nimica; da încă şi aşa de astădată nu pré multe s'au vêndutŭ.

Neguţătorii cu marfa lorŭ încă stau în »plutire“ cu mânile în buzunare, pentru că cumpĕrătorii nu se prea îmbulzeau pe la şetrele lorŭ. Erau nĕcăjiţĭ şi pe mulţĭ i am auditŭ căindu-se şi dicêndŭ, cumcă în têrgulŭ Reghinului săsescŭ nu au putută vinde marfă, nicĭ atâta cu câtŭ sĕ pótă plăti cărăuşia. —

Caracteristicŭ a fostŭ, când unŭ neguţătorŭ sasŭ curelariu nu sciu de unde, — plângêndu-se asupra têrgului între altele a disŭ cătră unŭ opincarŭ alŭ nostru „No bade, asta-i lume!“ — »Lume; lume şi nu zamă de prune Domnule“ i-a respunsŭ opincariulŭ, apoi a continuatŭ aşa: — D-le io încă am statŭ în têrgulŭ Reghinului săsescŭ 3 dile şi 3 noptĭ cu 2 cai, 2 vacĭ şi 2 juncĭ, şi dintre tóte acestea am vêndutŭ numai unŭ calŭ, — şi acela l'am vêndutŭ cum am pututŭ şi nu cum am vrutŭ, — fă şi d-ta aşa, vinde negoţiu d-tale numai cum vei puté, — pentru că scii D-ta dicala Românului cum merge: — »Vremea vinde lemnele, şi susiugulŭ (lipsa) le cumpĕra,“ ţine vorba mea în minte d-le; şi când vedĭ una ca acésta lasă-te la têrgŭ cam după voia ómenilorŭ, şi vinde curelele cum le cerŭ ómenii şi nu cum vréi d-ta, pentrucă acuma aşa e vremea. Na, — vréi 2 fl. pe cureaua (şerpariu) acésta? — Vreau bade, caută banii; — respunse neguţătorulŭ şi îndată têrgulŭ a fostŭ gata, strigândŭ ambii „pocinogŭ la têrgu de adĭ;“

Depărtându-se opincarulŭ dela şatra neguţătorului de curele, a începutŭ a dice: — mai ascultatŭ D-le, vedĭ acuma ai banĭ; fă şi cu alţĭ ómenĭ ca şi cu mine, şi de bună sémă D-ta vei vinde marfa D-tale şi din têrgulŭ Reghinului săsescŭ te vei duce cu banĭ acasă. Şi dér mai nainte de a se departa opincarulŭ dela şatra sasului l'au întrebatŭ „Cum te chiamă, Opincariu i-a rĕspunsŭ că-lŭ chémă »Constantinu lui Dumnedeu“ care face cruce şi se rógă lui Dumnedeu numai româncse. —

—u—

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

ATENA, 23 Februariu. — Scirea că guvernulŭ ar voi sĕ-şĭ schimbe politica a produsŭ o iritaţiune ce nu se póte descrie. Representanţa oraşului a conchiămatŭ unŭ mare meetingŭ (adunare de poporŭ) în care s'a primitŭ o resoluţiune, care încuragéză pe guvernŭ a persevera pe cărarea politicei naţionale. O deputaţiune a adunării a presentatŭ ministrului-preşedinte Delyanis acésta resoluţiune în mijloculŭ manifestaţiunilorŭ masselorŭ întrunite de poporŭ. Delyanis a declaratŭ, că *guvernulŭ continuă pregătirile de rĕsboiu* şi că n'a luatŭ nicĭ cea mai mică mĕsură, care ar puté justifica o schimbare a politicei sale.

FILIPOPOLŬ, 23 Februariu. — Prinţulŭ Bulgariei rĕmâne în Filipopolŭ până ce reservele şi miliţiile vorŭ fi puse tóte pe piciorŭ de rĕsboiu şi mobilisarea armatei va fi terminată.

DIVERSE.

Guturaiulŭ cântăreţei. — Directorulŭ teatrului Holborne din Londra, d. Vanderboscher, angajase pe d-şóra Nellie Dallas supranumită „Favorita Americanilorŭ« cu unŭ onorarŭ de 8 livre sterlinge pe sĕptĕmână. La 5 Februarie era se debuteze d-şóra Dallas într'o operetă. In ajunulŭ representaţiunei sĕrmana »Favorita Americanilorŭ“ căpătase unŭ guturaiu (catarh) complicatŭ, scrise directorului teatrului, că din causa bólei sale nu-i va fi cu putinţă sĕ nu-i cause dificultăţĭ, şi ca sĕ-i dovedéscă bunăvoinţa va face o încercare, dér cu condiţiunea de a strămuta partia ce avea sĕ-o cânte cu unŭ tonŭ şi jumĕtate mai josŭ, şi ca regisorulŭ sĕ facă înaintea representaţiunei unŭ apelŭ la indulginţa publicului pentru cântăréţa răguşită. Directorulŭ consimţi, primindŭ condiţiunile, dér nu se ţinŭ de cuvêntŭ, şi când d-şóra Nellie păşi pe scenă, luă séma, că nu se schimbase nimicŭ la partia ei. Afară de acésta avuse şi nenorocirea, că în mijloculŭ cântării sale o apucă strĕnutatulŭ, şi astfelŭ cântecŭlŭ ei fŭ întreruptŭ de dese strĕnutărĭ. Publiculŭ rîdea, bătêndu-şĭ jocŭ de dênsa şi de susŭ din galeriă i se aruncară o mulţime de batiste şi ómenii strigau: »Vai! Nellie ce guturaiu ai căpĕtatŭ, îţĭ trebue batistă.« Acestŭ fiasco avŭ de resultatŭ, că Miss Nellie, refusă a continua rolulŭ séu şi a se mai urca pe scenă. Directorulŭ intentă unŭ procesŭ în contra ei pentru călcarea contractului, dér judecătorulŭ pronunţă unŭ verdictŭ de achitare.

***

Rectificare. — Domnii abonaţĭ ai »Gazetei Transilvaniei,« carĭ îşĭ conservă colecţiunea completă, binevoiască a îndrepta numĕrulŭ de erĭ »38« alŭ fóiei, însemnândŭ în locŭ 'i Nr. 33.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

---

cestorŭ grozave pedepse erau peste totŭ Ţiganĭ şi între pedepsiţĭ erau mai cu sémă Românĭ.

Nicĭ chiar cadavrele nu erau lăsate în pace. Astfelŭ printre cheltuelĭ găsimŭ şi următórele: 1521. Cuidam, qui portavit mortuum Walachum de Bwrcza et vexit ad patibulum asp. 12 (Cuiva, care a adusŭ unŭ Românŭ mortŭ din Bârsă şi l'a dusŭ la furcĭ 12 aspri.) — 1522. Pro una securi, qua quadripartibus fuit Wolachus ille, qui se in turri praetorii suspenderat, asp. 25. (Pentru unŭ toporŭ, cu care s'a tăiatŭ în patru acelŭ Românŭ, care s'a spênduratŭ în turnulŭ sfatului 25 aspri).—1522. Cziganis bibales, quod capita Thurcorum interfectorum prope Prasmar affixerant (Bacşişŭ Ţiganilorŭ, carĭ au pusŭ în cuie lângă Preşmer capetele Turcilorŭ ucişĭ).

Se înţelege însĕ, că asemenea pedepse crâncene nu se întrebuinţau numai în părţile nóstre, ci se aplicau în tóte părţile europene, chiar şi în cele mai cultivate.

Dintre mĕsurile poliţiene, acum ne mai obicĭnuite, însemnămŭ pe aceea de a scóte pe femeile stricate şi pe făcĕtorii de rele din oraşŭ şi din satele împrejmuitóre cu Ţiganĭ.*)

In ceea ce se atinge de *evenimentele politice*, socotelile publicate ne arată câtŭ de tare erau îngrijaţĭ locuitoriĭ din aceste părţĭ ale ţĕrei din causa Turcilorŭ; câtŭ de tare se interesau conducĕtorii Braşovului de totŭ ce se întêmpla în părţile de prin împrejurime şi cu deosebire în principatele române şi peninsula balcanică; mijlócele ce le întrebuinţau ei pentru aflarea deosebitelorŭ schimbărĭ din principate şi a mişcărilorŭ oştirei turcescĭ, şi în fine punctualitatea, cu care se împărtăşeau cele aflate voevodului ţĕrei şi regelui (până la 1516 Vladislavŭ II, éră după aceea Ludovicŭ II, până la 1526). Datele acestea suntŭ cu atâtŭ mai însemnate, de órece se referescŭ la lucrurile, care formézĕ pregătirea marei catastrofe dela Mohacs din annlŭ 1526.

De mare interesŭ suntŭ în fine notiţele cuprinse în socotelile, despre care e vorba, pentru *istoriculŭ munténŭ şi moldovénŭ*. Intre Braşovŭ şi între principatele române nu erau numai legăturile strinse comerciale pomenite mai susŭ, ci în grelele împregiurărĭ de pe timpulŭ acela erau — cu deosebire cu Muntenia — şi cele mai intime legăturĭ politice. Domnii românĭ trimitŭ în continuu vestitorĭ mai marilorŭ oraşului, şi aceştia nu întârdiă a informa şi ei din partea lorŭ curtea din Târgovişte despre totŭ ce le era cunoscutŭ. De multe orĭ ei adăogau şi darurĭ pe lângă rĕspunsurile lorŭ (lui Neagoe Basarabŭ între altele şi pânĭ albe şi jimble) şi luau parte prin representanţĭ nu numai la serbările de cununiă, ce se făceau în familia domnéscă, ci chiar şi la căsătoriile funcţionarilorŭ mai însemnaţĭ.*)

In vara anului 1509 vine în Braşovŭ Michnea, poreclitŭ »celŭ rĕu“, éră în primăvara anului 1522 Radu dela Afumaţĭ cu mulţĭ ómenĭ ai sĕi, »cum multa gente«. Amêndoi domnitorii fură primiţĭ în chipulŭ celŭ mai prietenescŭ. Totodată în rĕsboiulŭ, pe care l'a avutŭ cu Turcii Radu căpĕtă unŭ însemnatŭ ajutorŭ din partea oraşului Vĕduva lui Neagoe Basarabŭ, Despina, în fine petrecŭ în Braşovŭ mai multă vreme şi fŭ ajutată în deosebite rêndurĭ.

Din aceste puţine esemple póte vedé orĭ şi cine însemnătatea publicaţiunei, despre care mĭ-am luatŭ permisiune a scrie rêndurile de faţă, şi sunt sigurŭ, că ómenii noştri de carte nu vorŭ întârdia a şi-o procura şi a o studia cu deamĕruntulŭ.

Braşovŭ, 9 Faurŭ v. *A. B.*

Cziganis pro excoriatione cuiusdam exploratoris siculi 1 fl. (Ţiganilorŭ pentru jupuirea unui spionŭ Sĕcuiu 1 fl.) — 1521. Pro candelis et laqueis ad praetorium ad martirizandos duos Walachos 6 asp. (Pentru luminĭ şi laţurĭ, ca sĕ se chinuiască doi Românĭ 6 aspri.)

*) 1520. Cziganis pro expulsione cuiusdam pravae mulieris (Ţiganilorŭ pentru alungarea unei muerĭ stricate.) 1520. Czigañis pro espulsione cuiusdam Siculi ex villis Valachalibus, qui fuerat furatus oves, pro salario asp. 10 (Ţiganilorŭ carĭ au alungatŭ din satele românescĭ pe unŭ Sĕcuiu, care furase oi, plată 10 aspri).

*) 1520. Nunciis qui invitaverunt dominos ad nuptias Galata, iudicis curiae domini waywodae Transalpinensis vinum et panes. (Trimişilorŭ, carĭ au chematŭ pe domnii dela sfatŭ la nunta lui Galata, marele vornicŭ alŭ voevodului Munteniei, vinŭ şi pâne). Şi mai târdiu: Expensae domino Iohanni Krell ad nuptias iudicis curiae domini waywodae Transalpinensis fl. 7. (Pentru cheltuielile avute de domnulŭ Iónŭ Krell la cununia marelui vornicŭ alŭ voevodului Munteniei 7 fl.)

Cursulŭ la bursa de Viena
din 20 Februariu st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	104 20
Rentă de hârtiă 5%	94.35
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	152.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	113.50
Bonurĭ rurale ungare	104 50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C4 50
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	104 60
Bonurĭ croato-slavone	103 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 40
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	124.25
Renta de hărtiă austriacă	85 70
Renta de arg. austr.	85.75
Renta de aurŭ austr.	113.60
Losurile din 1860	140 25
Acțiunile băncei austro-ungare	873 —
Act. băncei de creditŭ ung.	307.50
Act. băncei de creditŭ austr.	301.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
Napoleon-d'orĭ	10.032
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.85
Londra 10 Livres sterlinge	126.40

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 5 Fevruarie, st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	89—	90—
Renta rom. amort. (5%)	94¼	96½
» convert. (6%)	87—	87½
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	30—	32—
Credit fonc. rural (7%)	102½	102¼
» „ „ (5%)	85½	86¾
» » urban (7%)	97—	97½
» » » (6%)	90—	97—
» » » (5%)	82—	83¾
Banca națională a României 500 Lei	1110	1120
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	16.—	16¼
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.04

Cursulu piețeĭ Brașovŭ
din 20 Februariu st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.58	Vênd.	8.62
Argint românesc	»	8.50	»	8.55
Napoleon-d'orĭ	»	9.98	»	10.03
Lire turcescĭ	»	11.22	»	11.32
Imperialĭ	»	10.20	»	10.30
Galbenĭ	»	5 90	»	5.96
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

„Albina Institutŭ“ de creditŭ și economii în Sibiiu.

(1—3)

CONVOCARE

Domnii acționarĭ ai „Institutului de creditŭ și de economii „Albina“ se invită prin acésta, în vêrtutea §-lui 20 alŭ statutelorŭ societății la

a XIII. adunare generală ordinară

care se va ține la Sibiiu în **30 Martie 1886**. st. n. înainte de amédĭ la 10 óre în casa institutului (strada Baier Nr. 1,)

Obiectele:

1. Raportulŭ anualŭ alŭ direcțiunei, bilanțulŭ anului 1885 și raportulŭ comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisatŭ conformŭ bilanțului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopurĭ de bine-facere.
4. Ficsarea prețului marcelorŭ de presență pe anulŭ curentŭ.
5. Propunerea din partea direcțiunei referitóre la pensionarea vĕduvei și orfanilorŭ rĕmașĭ după fostulŭ directorŭ esecutivŭ Visarion Roman.
6. Alegerea alor doi membrii în consiliulŭ de Direcțiune în loculŭ acelorŭ doi, alŭ cărorŭ mandatŭ a espiratŭ în sensulŭ §-lui 36 din statutŭ și substituirea definitivă prin alegere alorŭ doi membrii totŭ în consiliu de Direcțiune carĭ au demisionatŭ dela ultima adunare generală în cóce (§. 37.)

Domnii acționarĭ, carĭ în sensulŭ §§. 22, 23 și 24 din statutele societății voescŭ a participa la adunare în persónă sêu prin plenipotențĭ suntŭ rugațĭ **a-și depune la cassa institutului acțiunile lorŭ și eventualŭ dovedile de plenipotență celŭ multŭ până Sâmbătă la 27 Martie st. n. 6 óre p. m.**

Sibiiŭ) 18 Februariu 1886. **Direcțiunea institutului.**

(1—3)

Anunciu.

Societatea de împrumutŭ și păstrare „**Aurora**“ din Năsĕudŭ va ținea **adunare generala în Năsĕudŭ la 28 Martie st. n. 10 óre a m.** în edificiulŭ scólei normale.

Obiectele.

1. Raportulŭ directorului, casarului și comisiunei censurătóre.
2. Alegerea directorului, casarului, controlorului și secretarului, apoi a doi membri de consiliu și a comisiunei censurătóre pe basa statului.
3. Pertractarea propunerilorŭ relativŭ la modificarea statutelorŭ eventuelŭ reformarea societății în acționarie și desbaterea proiectului de statutŭ în privința acésta.
4. Pertractarea altorŭ propunerĭ de interesŭ pentru societate.

Năsĕudŭ, la 6 Februariu 1886. **Consiliu administr.**

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

De óre ce multe din adresele, ce domnii abonațĭ le insémnă pe cuponulŭ mandatelorŭ postale, sĕu că nu suntŭ destulŭ de esacte, sĕu că nu se potŭ bine descifra, rugămŭ pe acei D-nĭ prenumeranțĭ, a cărorŭ adresă nu ar corĕspunde, ca sĕ binevoiască a ne face câtŭ mai curêndŭ cunoscută îndreptarea dorită și a scrie adresa câtŭ sĕ póte mai lămuritŭ. *ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.“*

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta și pe linia Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timișŭ	—	—	1.40	—
Brașovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Hașfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighișóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediașŭ	11.54	—	9 43	—
Copșa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blașiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiușŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vințulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9.12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10.23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Clușiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeșdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirișŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velințe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12.59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	--
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	--
Mezŏ-Telegd	—	—	10.28	2.34	—
Rév	—	—	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriș	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeșdu	—	—	4.36	6.24	--
Clușiu	—	—	5.05	6.43	--
	12.05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiriș	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vințulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiușŭ	4.50	—	—	10.44	--
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	--
Blașŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	—
Copșa mică	7.00	—	—	12.36	--
Mediașŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigișóra	—	—	—	2.34	7.20
Hașfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Brașovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timișŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vințulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Șibotŭ	12.52	—	5.19
Orăștia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborșin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulișŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovațŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4.53
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11.40
	11.12	4.02	12.00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovațŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulișŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborșin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăștiă	10.10	—	12.24
Șibotŭ	10.43	—	12.53
Vințulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiușŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2.18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timișóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7.05	12.27	3.00
Hațegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Banița	10.11	3.35	6.07
Petroșenĭ	10.43	4.04	6.39

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2.54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroșenĭ	6.49	9 33	5 28
Banița	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10.54	6.4[illegible]
Pui	8.50	11.37	7.35
Hațegŭ	9.31	12.17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8.44
Simeria	10.53	1,35	9.15

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ.